

Valdemar Rasmussen –

Jazztrompetist af højeste klasse.

" En af de mest dynamiske og kreative musikere, jeg nogensinde har spillet med".

Først de grundlæggende facts: Valdemar Jørn Rasmussen, dansk trompetist og flygelhornist, sanger, orkesterleder, komponist og arrangør. Født d. 2. marts 1939. Stammer fra Jylland - en halvø, der betragtes som hovedlandet i det lille kongerige Danmark – i det mindste af beboerne på halvøen.

Men tag ikke fejl! Der er jyder og så er der sønderjyder. Ser du, Valdemar (alle er på fornavn med ham) er af den mest sydlige af slagsen. Han er med andre ord nordslesviger, født og opvokset nær den tyske grænse – en indfødt fra Tønder, landets ældste købstad.

Dér så Valdemar for første gang dagens lys i 1939. Som dreng tog han klaverundervisning og blev medlem af Tønder Kirkes drengekor. Som 11-årig startede han på trompet i et spejderorkester.

I 50'erne, 60'erne og i de tidlige 70'ere blomstrede den europæiske traditionelle Jazz. Uundgåeligt blev unge Valdemar trukket ind i genfødslen af de ældre jazzformer. Denne udvidelse af hans musikalske horisont fandt sted omkring 1953. Inden længe var han ikke bare jazzfan men også jazz musiker.

Fra 1956 var Valdemar tre år i træk medlem af de vindende orkestre ved de landsdækkende jazz-konkurrencer. Til forskel fra de fleste musikere han spillede med, opbyggede Valdemar en bred indsigt i jazz-traditionen – ikke kun begrænset til trad-jazzen. Til sidst blev denne åbenhed overfor nye påvirkninger problematisk i hans forhold til medspillerne. På den tid var de fleste tilhængere af den britiske efterligning af musikken fra New Orleans – altså et ekko af et ekko. Valdemar ville hellere lytte til de originale stilskabere fra Jelly Roll Morton til Dizzy Gillespie, to mestre han husker som tidlige inspirationskilder.

1960-61 spillede Valdemar i Tyskland. I 1962 flyttede han til København for først at spille med Københavns Fodvarmere og siden Steen Vig's Jazz Orchestra. Tilbage i Sønderjylland i 1969 dannedes Valdemar's Orchestra senere efterfulgt af Valdemarsk. Efter 10 år vendte han som fuldtids professionel tilbage til København for at spille med bl.a. Ricardo's Jazzmen og Henrik Johansen's Old Stars. Siden har han spillet med førende danske grupper, ligesom han har stået i spidsen for sit eget Orchestra og Valdemarsk.

Endvidere har han spillet med – og ifølge ham selv lært en masse af - gæstesolister som Ben Webster, Wild Bill Davison, Bud Freeman, Sandy Brown, Claude Williams og Sonny Boy Williamson. Valdemars samlede udgivelser vidner om en temmelig hurtig såvel instrumental som musikalsk udvikling. Allerede - eller nærmere især – den første af hans indspilninger som københavner, Steen Vig's Jazz Orchestra feat. Ben Webster (1965-66 Storyville LP), er i mange henseender analog med den foreliggende indspilning (1997 Music Mecca CD) med Rockin' in Rhythm.

Valdemar –

Og Steen Vig's Jazz Orchestra

I løbet af 60'erne opnåede han et ry som værende en af de mest idérige og udtryksfulde trompetister på den danske jazzscene. Allerede i Vig's kraftværk af et band, hvor de begge spillede med exceptionel drive og styrke, beviste han, at han var stærk nok til at dele scenen med kapelmesteren. Valdemars dybt fængslende, hidsige og vilde solopræstationer i adskillige numre

på Vig-LP'en er fremragende eksempler, der illustrerer den sjældne overbevisning med hvilken han havde bevæget sig ind i Roy Eldridges univers, der tydeligvis i denne periode var hans vigtigste inspirationskilde. Nogle mindre skønhedsfejl svækker ikke for alvor det samlede indtryk af et helt uomtvisteligt talent på vej for fuld fart fremad. Faktisk genoplivede Vig og Valdemar sidst i 1993 det gamle band. Men efter et par optrædender måtte denne plan opgives på grund af Vigs alt for tidlige død nytårsdags morgen 1994.

Senere tog Valdemar og Jens Sølund, et andet medlem af det gamle band, idéen op igen.

Resultatet foreligger her. Instrumenterne i blæsergruppen er de samme. Ikke kun trompetisten men også bassisten vender tilbage. To af numrene findes på begge indspilninger. Nogle få andre blev spillet men ikke indspillet af Vig's Orchestra.

Endvidere er nogle af de arrangerede stykker - et Bobby Hackett citat og endog nogle "improviserede passager" - genkendelige her og der. Men dette genbrug har på ingen måde karakter af ligegyldig gentagelse. I de fleste tilfælde er den ungdommelige udtryksmåde fra 1965/66 erstattet af nye fortolkninger med større fordybelse og indsigt. Naturligvis gør det forskel, at Finn Odderskovs spillemåde har et helt andet udgangspunkt end forgængerens. Den unge og iltre Valdemar var sammen med Steen Vig en vild racer, hvorimod Odderskovs tone og frasering i de bedste øjeblikke er et perfekt modstykke til nutidens mere modne Valdemar.

Hvad der er sket er, at Valdemar mere og mere lægger undertrykte følelsesmæssige kvaliteter for dagen. Som en impulsiv og påvirkelig musiker synes hans spil at være stærkt påvirket af de aktuelle omgivelser og forhold. Ikke desto mindre demonstrerer to LP'er, hvor han er sammen med Henrik Johansen henholdsvis syv og femten år efter Vig-pladen, en slående udvikling.

På "Clarinet Opening" med Valdemar's Orchestra Featuring Johansen and Sandy Brown (1973, CSA LP) er hans frasering både luftig, fri, let og mere varieret - nogle ville mene mere moderne. Han spiller risikobetonet og tager chancer - til tider for mange - med et usammenhængende resultat. Men når hans anstrengelser krones med held, når det lykkes ham at opfylde sine ambitioner, er resultatet ofte fængslende. Den unge Valdemar beviste, at han var en trompetist med et forbløffende potentiale.

Titlen på den anden LP er "Still Alive" med Henrik Johansen's Quintet (1981, Music Mecca). Valdemar opfylder alle forventninger i "Big Butter And Egg Man" (en ekstremt populær traver blandt traditionelle bands, bedst kendt fra Louis Armstrongs version fra 1926.) Flygelhorn-soloen er forbløffende velkomponeret, helt nutidig eller nærmere tidløs. Utvivlsomt vil Valdemar kreditere omstændighederne, bandet, flygelhornet eller andet, men naturligvis skal hovedårsagen søges i ham selv.

Valdemar – og salme- og sangskatten

I Valdemar's Orchestra gjorde Hr. Rasmussen sig for alvor gældende som komponist. Hans "Mojn" (1975, Stuk LP) gendogivet på "Sønderjysk Kaffebord" (1075/78/91, Music Mecca) blev et hit. Det er den første dokumentation af Valdemars helt egen måde at synge på, og den har lige siden været betragtet som en slags ny nationalsang for Sønderjylland.

I 1980 begyndte Valdemar at arbejde med Den Danske Salmebog. Et vovet projekt i et ømtåleligt område, hvor faren for at fremstå salvesfuld og patetisk altid lurer. Alligevel følte han sig tiltrukket af den danske salme- og sangskats alvor og fastlagte mønstre som modsætning til jazzens friheds- og humoristiske udtryksformer, der imidlertid fortsat stod hans hjerte nær.

På flere måder var Valdemar netop den rette person til at give sig i kast med denne opgave. Resultaterne var ikke bare jazzificerede fortolkninger med radikalt forandrede harmoniseringer som det dominerende grundlag for den enkelte musikers improvisationer. Valdemar understreger vigtigheden af at spille hver enkelt melodi nøjagtig som den er skrevet, i den originale toneart og med den originale versions harmonisering. Han forudsætter en fuldstændig forståelse af de ofte ret vanskeligt tilgængelige tekster. Først derefter bliver der plads til disciplinerede og delvist forberedte variationer.

Valdemar har givet adskillige hundrede kirkekoncerter, og fire CD'er med en række væsentlige danske musikere, dækker dette område. Alt i alt har han udgivet omkring 25 LP'er og CD'er, og han har komponeret og indspillet musikken til to naturfilm. Udover turnéer i ind- og udland har han desuden haft en del radio- og TV-opgaver.

Jazzkendere her i landet regner Valdemar Rasmussen blandt vore allerbedste jazztrompetister. Selv om han hovedsagelig forbindes med den traditionelle eller den swing/mainstream-orienterede jazz, har hans spil og kompositioner hentet inspiration i størstedelen af jazzens historie, og gennem årene har en sammensmeltning af disse påvirkninger skabt en helt personlig stil.

Henrik Johansen, dansk klarinettist af højeste klasse (1935-92), har sagt om V.R.: "En musikernes musiker... enhver jazzmusiker i Danmark kender og respekterer ham... han er en af de mest dynamiske og kreative musikere, jeg nogensinde har spillet med."

Valdemar – og Rockin' in Rhythm

Den foreliggende CD, Valdemars første mere eller mindre "rene" jazzudgivelse siden ovennævnte "Sønderjysk Kaffebord", er på flere måder en interessant CD. Den nye gruppes navn er Rockin' in Rhythm, fem musikere - nogle fra Sjælland, nogle fra Jylland – der samles nogle gange om året til turnéer o.l. Medlemmerne er håndplukkede med henblik på netop denne indspilning.

Gennem årene har disse musikere spillet sammen i diverse kombinationer, og de er til stadighed aktive i førende danske bands indenfor den ældre jazz. (En betegnelse benyttet i mangel af et bedre udtryk til at beskrive alle typer jazz lige fra begyndelsen til og med swing/mainstream sluttende udefinerligt et eller andet sted i overgangen mellem swing og bop.)

Kunstnere kan ikke lide en stilistisk rubricering af deres frembringelser. Men tvunget til at karakterisere hvad der spilles og hvordan det spilles, endte vi med at enes om swing/mainstream med undertoner fra New Orleans og overtoner fra bebop. Altså: Ældre jazz-stilarter, hvor vi i dette tilfælde rykker lidt frem i tiden og udelader det allerældste og i stedet inddrager flere antydninger af bop.

I første øjeblik – og ikke kun på grund af denne definition sammenholdt med de geografiske omstændigheder – ville man måske frygte en usammenhængende affære, et forvirret sammensurium - eller "Pærevælling", titlen på CD'ens 10. nummer. (En ret lavet af mælk og pærer etc.) Og sandt nok – denne gang har Valdemar "kun" komponeret start- og sluttemaerne i tre af de 17 numre.

Men lad det være sagt med det samme: Dette er i høj grad lederens musik. Hans tilstedeværelse mærkes på hele CD'en – også hvor han ikke direkte høres. Han er den dominerende solist. Ikke fordi den tid han optager er iøjnefaldende – i det mindste opfatter man det ikke sådan. Forklaringen er enkel: Han spiller bare så godt.

Men lige så vigtig er hans enkle og effektive kompositioner, arrangementer og tilpasning af materiale, der illustrerer de temmelig forskelligartede kilder, han trækker på. Det virkelig bemærkelsesværdige er, hvor godt han får alt dette brogede stof til at skabe variation, men samtidig opnå en helhed - en stil, ikke et roderi.

Jeg er overbevist om, at dette er resultatet af åbenhed over for et bredt spektrum af indtryk, der er blevet fordøjet og integreret gennem en længere årrække.

Valdemar – musiker, komponist og arrangør

Først trompetisten. I dag danner de forskellige tidligere påvirkninger en syntese, der indbefatter inspiration fra Eldridge, Armstrong, Gillespie og Bobby Hackett. Her og der kan man mærke

påvirkningen fra Clark Terry. Også Ellington-orkestrets tradition for brugen af dæmpere, især Cootie Williams', er en del af billedet. Faktisk anvender Valdemar på imponerende vis en kop-dæmper på flere af numrene. Nyt for mig er det, at Valdemar tydeligvis også er glad for Tommy Ladnier. Hvad angår trompetspillet er hans solonummer "Saint James' Infirmary" min favorit: På tærne, masser af intensitet varieret med blidere passager, der skaber kontrast. En fremragende præstation. Andre trompetmæssige højdepunkter er "Trumpet Creeper", "Esquire Bounce", "Exactly Like You", "Pærevælling", "Jada" og "Ka' det betale sig?"

Og så komponisten og arrangøren. Grunden til denne plades homogenitet er, 1) at Valdemar i lang tid med fordel har udnyttet et skarpt øre for, hvad der passer til hans spillemåde, 2) at han har været i stand til at forene ny impulser med dem, han allerede har tilegnet sig, 3) og derved har udviklet en helt personlig stil og 4) med denne CD illustrerer dette musikalske sprog, som han drager fordel af, ikke kun når han spiller solo, men også i hans kompositioner og arrangementer.

Dette er endog tilfældet, når han inddrager elementer hentet fra nogle af de klassiske jazzmestres soli, Coleman Hawkins i "Esquire Bounce", Tommy Ladnier i "Ja-Da" og Bobby Hackett i "Ain't Misbehavin'" (det 8-takters mellemstykke Hackett spiller i Armstrongs berømte Town Hall Concert). Ved enkel men effektiv tilpasning bliver et så broget materiale homogent med den øvrige musik, en effekt der bliver yderligere understreget af kvintettens to blæseres sound og frasering. Andre arrangementer, der er værd at lægge mærke til, er "Exactly Like You", "Lady Be Good" og de tre nye kompositioner af Valdemar.

Overfladisk betragtet har dette ikke meget at gøre med Valdemars fortolkning af danske sange og salmer. Alligevel tror jeg, at den generelle omhu for struktur og sammenhæng, der bliver udøvet her, mere eller mindre er relateret til den disciplin, Valdemar måtte lægge for dagen, da han fandt frem til og tilpassede repertoiret.

Arnvid Meyer 1997